

**ΛΥΚΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΥ**

Λεωφ. Γεωργίου Βεργωτή αρ. 70
TK 28100 Αργοστόλι, Κεφαλονιά
Τηλ/φαξ: 2671023019
Τηλ. Προέδρου: 26710.23513/697.6738859
Email: lykelarg@gmail.com

Αργοστόλι, 23 Μαρτίου 2025

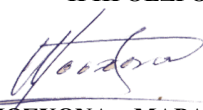
«Έκθεση Ελληνικῶν Παραδοσιακῶν Φορεσιῶν»

Το Λύκειο των Ελληνίδων Παράρτημα Αργοστολίου την Δευτέρα, **24 Μαρτίου 2025** και ώρα **6:30' μ.μ. – 8:30' μ.μ.** στον προαύλιο χώρο, **έμπροσθεν του Διοικητηρίου, της Περιφερειακής Ενότητας Κεφαλληνίας**, πραγματοποιεί έκθεση (ντεφιλέ) παραδοσιακών φορεσιών από τριάντα (30) περιοχές της πατρίδας μας, στα πλαίσια του εορτασμού για την 25η Μαρτίου. Σε περίπτωση που ο καιρός δεν το επιτρέπει, η εκδήλωση θα πραγματοποιηθεί στην ισόγεια αίθουσα «Αντίοχου και Σπύρου Ευαγγελάτου» στο Δημοτικό Θέατρο «Ο Κέφαλος», την ίδια ημέρα και ώρα.

Παρουσιάζονται ενδεικτικά φορεσιές από όλα τα μέρη του Ελλαδικού χορού σε ένδειξη της συμμετοχής όλων στον απελευθερωτικό αγώνα. Οι φορεσιές προέρχονται από την Ιματιοθήκη του Λυκείου και την ιδιωτική συλλογή της κύριας Ε. Μοσχονά Καρκαβέλα.

ΓΙΑ ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΕΥΡΩΠΗ ΜΟΣΧΟΝΑ – ΜΑΡΑΓΚΑΚΗ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΧΡΙΣΤΟΘΕΑ ΚΟΣΜΑΤΟΥ

Η Ελληνική παραδοσιακή φορεσιά

Ειρήνη Μοσχονά – Καρκαβέλα

Α' Αντιπρόεδρος Α.Ε.Α.

Μετ. Φοιτ. Λαογραφίας & Πολιτιστικής Διαχείρισης

Παραμονή της Εθνικής μας Εορτής της 25ης Μαρτίου, έχουμε τη χαρά να δούμε από κοντά και να θαυμάσουμε παραδοσιακές φορεσιές, από κάθε γωνιά της Ελλάδας.

Οι ενδυμασίες, άλλες φορές δημιουργήματα οικιακής χειροτεχνίας και άλλες ειδικών τεχνιτών, αποτελούν έργα ανεκτίμητα της λαϊκής μας τέχνης και αντανακλούν τα βιώματα της ψυχής του λαού μας. Η φορεσιά είναι, όπως και κάθε έκφραση λαϊκής δημιουργίας, είδος απολύτως χρηστικό και σαν τέτοιο γεννιέται. Λειτουργεί όπως κάθε ενδυμασία, ντύνει δηλαδή και στολίζει το κορμί και παρουσιάζει την όψη που επιθυμεί να δώσει εκείνος που την φοράει, παρέχοντας ταυτόχρονα στον ίδιο σιγουριά και άνεση. Υπάρχει και εξελίσσεται, με βάση τις πρακτικές ανάγκες που πρέπει να καλύψει. Διατηρούν με αυστηρότητα παλαιότερες παραδοσιακές μορφές, ενώ αφομοιώνουν δημιουργικά επιρροές από την Ανατολή και τη Δύση. Οι φορεσιές εξελίσσονταν με το πέρασμα των χρόνων, διατηρώντας όμως την ταυτότητά τους.

Το βασικό υλικό της κατασκευής της, όπως και το σχήμα της, καθορίζονται από το φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον και δεσμεύονται από αυτό. Τα υλικά που χρησιμοποιούσαν οι γυναίκες ήταν τις περισσότερες φορές δικής τους κατασκευής. Ο τρόπος της χρήσης των υλικών αυτών ήταν πάντοτε βασισμένος στους κανόνες που *δημιούργησε το καταστάλαγμα της πείρας πολλών γενεών*.

Οι πηγές μελέτης της παραδοσιακής φορεσιάς είναι πολλές: τα γραπτά μνημεία, η προφορική παράδοση, οι καλλιτεχνικές απεικονίσεις (ζωγραφική, γλυπτική), τα σχέδια, η φωτογραφία, αλλά κυρίως οι ίδιες οι φορεσιές που έχουν διασωθεί και φυλάσσονται σε ιδιωτικές συλλογές και μουσεία.

Οι τύποι των παραδοσιακών ενδυμασιών, τα υλικά κατασκευής και τα διακοσμητικά στοιχεία ποικίλλουν ανάλογα με το κλίμα, την εγχώρια παραγωγή, τον τρόπο ζωής και τις πολιτιστικές επιρροές κάθε περιοχής. Οι κάτοικοι της υπαίθρου και των ορεινών περιοχών χρησιμοποιούσαν ως πρώτες ύλες το μαλλί, το βαμβάκι, το μετάξι και το λινάρι, υλικά που οι ίδιοι παρήγαν και οι γυναίκες ύφαιναν στον αργαλειό. Στα νησιά και στα αστικά κέντρα, όπου οι άνθρωποι ταξίδευαν συχνότερα και το εμπόριο άκμαζε, συναντάμε υφάσματα βελούδινα, μεταξωτά και μάλλινα εισαγόμενα από Ανατολή και Δύση. Ακόμη και μέσα στην ίδια περιοχή, η παραδοσιακή ενδυμασία παρουσίαζε ποικιλία, ανάλογα με την ηλικία και την κοινωνική

θέση αυτού που τη φορούσε. Τις παραδοσιακές φορεσιές τις χωρίζουμε σε καθημερινές, σε γιορτινές και σε νυφικές. Την κατασκευή ασφαλώς προσδιόριζαν και άλλοι ακόμη παράγοντες, όπως ηλικία (κόρη, νύφη, νιόπαντρη-ος, ηλικιωμένη-ος κ.ο.κ.) ή η κοινωνική τάξη. Τα στοιχεία αυτά καθόριζαν τον τρόπο με τον οποίο έραβαν και κεντούσαν κάθε κομμάτι φορεσιάς, σύμφωνα με τη λειτουργική του θέση και με απόλυτα καθορισμένη τάξη. Η φορεσιά μιας νέας κοπέλας διέφερε από εκείνη της αρραβωνιασμένης ή της παντρεμένης, της νεόνυμφης, της μάνας, της χήρας ή της γυναίκας που ο άνδρας της είχε ξενιτευτεί, χαρακτηριστικό παράδειγμα το μωβ χρώμα στη φορεσιά του Τρίκερι. Επιπλέον, υπήρχε σαφής διάκριση ανάμεσα στην καθημερινή φορεσιά, απλή και πρακτική για τις δουλειές του σπιτιού ή του αγρού, και τη νυφική ή γιορτινή ενδυμασία, που εντυπωσίαζε με τον πλούσιο διάκοσμό της, φορεμένη τις Κυριακές και τις γιορτινές ημέρες.

Η παραδοσιακή φορεσιά δεν αποτελούσε προσωπική επιλογή, αλλά ήταν αποτέλεσμα αυστηρής κοινωνικής προσαρμογής. Οι βασικές αρχές της οικογενειακής και κοινωνικής ζωής, καθώς και τα τοπικά έθιμα, αποτυπώνονταν στις φορεσιές, όπου εκφράζονταν η αισθητική και οι καλλιτεχνικές αναζητήσεις της κοινότητας. Η διακόσμηση της φορεσιάς δεν ήταν τυχαία. Κάθε στοιχείο της έκρυβε έναν ολόκληρο κόσμο συμβολισμών που αντανακλούσε τις ιδέες, τις αντιλήψεις και τις προλήψεις κάθε τόπου. Τα χρώματα και τα σχήματα, τα κεντήματα και τα κοσμήματα της νυφικής φορεσιάς, για παράδειγμα, εξέφραζαν συναισθήματα χαράς και προσμονής, ευχές για ευτυχία και γονιμότητα, καθώς και την ανάγκη για θεϊκή προστασία σε αυτή τη διαβατήρια τελετή, τον γάμο. Κάθε ιδέα ή ευχή μετατρέποταν σε σύμβολο: ο σταυρός εξέφραζε την πίστη, το καράβι τη ζωή, το ρόδι την ευκαρπία, το περιστέρι την αγνότητα, ο δικέφαλος αετός τη δύναμη και την εξουσία, η γοργόνα την προστασία από το κακό, ενώ το δέντρο της ζωής και η ανθοφόρα γλάστρα συμβόλιζαν τη μακροζωία.

Πολλές τέχνες συνεργάζονταν για να δημιουργήσουν αυτό που αποκαλούμε ελληνική παραδοσιακή φορεσιά. Η υφαντική, η κεντητική, ραπτική, η χρυσορραπτική, η αργυροχρυσοχοϊα, και άλλες τέχνες, ανάλογα με την περιοχή, συνδυάζονταν για να προσφέρουν αυτή την εντυπωσιακή ποικιλία της λαϊκής μας παράδοσης. Κάθε μία από αυτές τις τέχνες αντιστοιχούσε σε διαφορετικό στάδιο της διαδικασίας κατασκευής, ενώ καθεμία αντιμετώπιζε τα δικά της τεχνικά και αισθητικά ζητήματα. Στην αισθητική των παραδοσιακών φορεσιών κυριαρχούν η απλοποίηση, η σχηματοποίηση και η έντονη τάση για διακόσμηση, ενώ τα καλλωπιστικά στοιχεία έφεραν έντονο το ιδεολογικό και πολιτιστικό φορτίο. Ένα χρώμα ή σχήμα μπορούσε να συμβολίζει αξίες, ενώ η ίδια η φορεσιά λειτουργούσε ως μέσο διατήρησης της πολιτιστικής κληρονομιάς, καθώς διατηρούσε με θρησκευτική προσήλωση τα

παραδοσιακά στοιχεία που εξέφραζαν τη συλλογική αισθητική και τις κοινωνικές δομές της κοινότητας.

Κάθε τόπος ανέπτυξε τον δικό του ιδιαίτερο τύπο ενδυμασίας με πολλούς τύπους φορεσιών να παίρνουν το όνομα του βασικού τους εξαρτήματος, όπως για παράδειγμα η φορεσιά Ζιπούνα ή Ζουπούνα του Πόντου. Όπως τεκμηριώνεται από τη συλλογή του Εθνικού Ιστορικού Μουσείου, στον ελληνικό χώρο φορέθηκαν ταυτόχρονα φορεσιές με σιγκούνι, φορεσιές με καβάδι και φορεσιές με φουστάνι. Το βασικό ρούχο όλων των τύπων ήταν το πουκάμισο, ένα ποδήρες ένδυμα, άλλοτε απλό κι άλλοτε περίτεχνα κεντημένο στα μανίκια και τον ποδόγυρο. Ο στολισμός της φορεσιάς συμπληρωνόταν από πλουμιστές ποδιές και ζωνάρια, περίτεχνα κεφαλομάντηλα, πολύχρωμες κάλτσες και χρυσοκεντημένα υποδήματα, και τα κοσμήματα άλλοτε μαλαμοκαπνισμένα άλλοτε ασημοκαπνισμένα, από ασήμι και χρυσό, ενίσχυαν την εκφραστικότητα και επιδείκνυαν τον πλούτο της.

Επιλογικά, οι παραδοσιακές φορεσιές δεν είναι απλώς ενδύματα. Είναι σύμβολα ταυτότητας και υπερηφάνειας, αποτελούν ένα σημαντικό κομμάτι της ελληνικής παράδοσης αντικατοπτρίζοντας τη ζωή, τις πεποιθήσεις και τις ελπίδες του έθνους και τα όνειρα του λαού. Είναι «ζωντανές αφηγήσεις» της ιστορίας μας που μεταφέρουν από γενιά σε γενιά τις μνήμες, τις αξίες, τις παραδόσεις και εν γένει την πολιτιστική κληρονομιά της Ελλάδος.

Γυναικεία ενδυμασία από τα Ψαρά.

Συλλογή Λυκείου των Ελληνίδων. Το φουστάνι αποτελεί δωρεά των Μανέα Κλ. Δέσποινας & Μανέα-Χλωρακιώτη Τοτούλας.
Φωτογραφία: Studio Kominis

Βιβλιογραφία :

- 1.Ι.Παπαντωνίου, (1978), «Συμβολή στη Μελέτη της γυναικείας Ελληνικής Παραδοσιακής Φορεσιάς», Εθνογραφία, ΠΛΙ, Ναύπλιο, Τόμος 1, σελ.5.
- 2.Εθνικό Ιστορικό Μουσείο, (1996), «Γνωριμία με τις Ελληνικές Παραδοσιακές Φορεσιές -Μια φορεσιά Αφηγείται», Εκπαιδευτικός Φάκελος, επ. Ν. Ψαρράκη-Μπελεσιώτη Αθήνα.

- 3.Κ. Μπάδα, (1991), «Η "γλώσσα" του ρούχου και της ατομικής εμφάνισης στην παραδοσιακή κοινωνία», πρ. Α' Συνέδριο Λαογραφίας Ο λαϊκός Πολιτισμός στην Αιτωλοακαρνανία, Αγρίνιο, σελ. 187.
- 4.Β. Σαμαρά – Κραβαρίτου, (2003),«Η γυναικεία Παραδοσιακή Φορεσιά Μαγνησίας», πτυχιακή Εργασία, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας,Βόλος, σελ. 5-6.
- 5.Ι. Παπαντωνίου, (1996), «Ελληνικές τοπικές ενδυμασίες. Πελοποννησιακό λαογραφικό Ίδρυμα». Ναύπλιο, σελ. 7-9,94-112.
- 6.Α. Χτζημιγάλη (1935) «Ελληνικά κεντήματα, μεσογειακά κεντήματα και κεντήματα της Εγγύς Ανατολής. Ηπειρωτικά Χρονικά. Ανατύπωση, σελ.292-295.
- 7.Α.Χατζημιγάλη (1973,1983), «Ελληνική Λαϊκή φορεσιά», Τόμοι 1,2, Μέλισσα, Αθήνα.
- 8.Ν.Μαχά-Α.Ράφτης, (1995), «Ωραία και πλούσια ελληνικά ενδυμασία», Καστανιώτη, Αθήνα.
- 9.<https://www.facebook.com/GreekCostumeMuseum/photos/pb.100063738753403.-2207520000/878345006130183/?type=3>, Μ.Ε.Λ.Ε., ανακτήθηκε 20.3.2025.